

Pattern of the Effect of Environmental-Social Factors on the Cycle of Motivation-Lifelong Learning of Police Students

Javad Einipour

Assistant Professor, Psychology Dept., Amin
Police University

Ashab Habibzadeh*

Associate Professor, Social Sciences Dept., Amin
Police University

**Soghra Ebrahimi
Qavam**

Associate Professor, Educational Psychology Dept.,
Allameh Tabatbaei University

Abstract

The atmosphere and environment in which the training takes place affects the motivation and learning of the individual with different qualities. Environmental-social factors are as the spirit of the universities. The aim of this study was to develop a model of the impact of environmental and social factors on the cycle of academic motivation- lifelong learning of police students. This research is of quantitative-qualitative type. The statistical population of this study, in the quantitative part, were all students of Amin police University in associate and bachelor degrees, which were 733 people, 219 of whom were selected by stratified sampling method, and in the qualitative part included professors and elites. A focus group of 10 of them was purposefully formed as a sample. Researcher-made tool of environmental-social factors affecting academic motivation and learning, Harter standard motivation questionnaire (1981) and lifelong learning questionnaire of Wetzel et al. (2010) were used in quantitative part and semi-structured interview form in qualitative part. Analysis of quantitative data showed that the variables of family relationship with university, reduction of extra programs positively and civilian relations negatively were the most important variables predicting academic motivation. Also, the variables of civil relations and feedback mechanisms, lack of stress and space were all positively the most important predictors of learning in students of Amin police University. According to the results of the focus group, while the academic motivation of police students is more influenced by military discipline, lifelong learning is influenced by the feedback mechanism.

Keywords: Environmental factors, Social factors, Academic motivation, Lifelong learning

* Corresponding Author: joooo.einipour@gmail.com

How to Cite: Einipour, J., Habibzadeh, A., & Ebrahimi Qavam, S. (2021). Pattern of the effect of environmental-social factors on the cycle of motivation-lifelong learning of police students. *Educational Psychology*, 17(61), 7-27.

doi: [10.22054/jep.2021.54693.3114](https://doi.org/10.22054/jep.2021.54693.3114)

الگوی تأثیر عوامل محیطی - اجتماعی بر چرخه انگیزش - یادگیری مادام‌العمر دانشجویان پلیس

جواد عینی پور*

استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران

اصحاب حبیب زاده

دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران

صغری ابراهیمی قوام

دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

چکیده

جو و محیطی که آموزش در آن اتفاق می‌افتد، با کیفیت‌های مختلف انگیزه و یادگیری فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. عوامل محیطی - اجتماعی به‌مثابه روح حاکم بر دانشگاه‌هاست. هدف این تحقیق، تدوین الگوی تأثیر عوامل محیطی - اجتماعی بر چرخه انگیزش و یادگیری مادام‌العمر دانشجویان پلیس بود. این تحقیق از نوع کمی - کیفی بوده است. جامعه آماری این پژوهش، در بخش کمی عبارت بودند از کلیه دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی امین در مقاطع کاردانی و کارشناسی که ۷۳۳ نفر بودند که با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تعداد ۲۱۹ نفر از آنها انتخاب شدند و در بخش کیفی شامل اساتید و نخبگان می‌شد که به صورت هدفمند به تشکیل گروه کانونی متشکل از ۱۰ نفر از آن‌ها به عنوان نمونه اقدام شد. از ابزارهای محقق ساخته عوامل محیطی - اجتماعی مؤثر بر انگیزش تحصیلی و یادگیری، پرسشنامه استاندارد انگیزش تحصیلی Harter (1981) و پرسشنامه یادگیری مادام‌العمر Wetzel و همکاران (2010) در بخش کمی و از فرم مصاحبه نیمه - ساختاریافته در بخش کیفی استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌های کمی نشان داد که متغیرهای ارتباط خانواده با دانشگاه، کاهش برنامه‌های جانبی به صورت مثبت و روابط غیر نظامی به صورت منفی، مهم‌ترین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده انگیزش تحصیلی بودند. هم‌چنین متغیرهای روابط غیر نظامی و سازوکارهای بازخورد، فقدان استرس و فضا جملگی به صورت مثبت مهم‌ترین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده یادگیری در دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی امین بودند. بر اساس نتایج حاصل از تشکیل گروه کانونی، در حالی که انگیزش تحصیلی دانشجویان پلیس بیشتر متأثر از دیسپلین نظامی است، یادگیری مادام‌العمر متأثر از سازوکار بازخورد است.

کلیدواژه‌ها: انگیزش تحصیلی، عوامل اجتماعی، عوامل محیطی، یادگیری مادام‌العمر

مقدمه

محیط و جوّ حاکم بر یادگیری یا اصطلاحاً عوامل محیطی - اجتماعی یکی از عوامل تأثیرگذار بر انگیزش تحصیلی و یادگیری است که در فرایند یاددهی - یادگیری نقش ایفاء می‌کند (Varma et al., 2005). جوّ و محیط حاکم بر آموزش می‌تواند در هر عرصه یادگیری - یاددهی از کیفیتی متفاوت متفاوت برخوردار باشد؛ به طوری که به استانداردهای آموزش و یادگیری، نزدیک یا از آن دور شود. جوّ یا اتمسفر، تظاهری از برنامه درسی و به منزله روح و محیط حاکم بر دانشکده‌ها و برنامه آموزشی است. در یک محیط آموزشی، طرح یک سؤال می‌تواند برای دانشجویان تحقیرکننده و طرح همان سؤال در محیطی دیگر، می‌تواند چالش برانگیز و محرک یادگیری باشد (Jakobsson et al., 2011). جوّ دانشگاه که کیفیت نسبتاً پایدار محیط آموزشی است، حاصل تلاش، روابط و کنش‌های متقابل میان گروه‌های درونی دانشگاه، مسئولان، اساتید، کارکنان و دانشجویان است. حاصل نهایی این تعاملات، شکل‌گیری ارزش‌ها، اعتقادات و موازین اجتماعی نظام دانشگاه است. کنش متقابل میان فراگیران و داشتن فضای آموزشی در محیط اجتماعی دانشگاه از اهمیت بسزایی برخوردار است (ثناگو، و همکاران، ۱۳۹۱)؛ هرچند داشتن فضای مناسب آموزشی، شرط لازم در امر تعلیم است؛ اما به تنهایی کافی نیست. محیط آموزشی هدفمند، محیطی است که فرصت‌های متنوعی را برای تعامل با افکار و آرای گوناگون به وجود می‌آورد (نوروزی و همکاران، ۱۳۹۴).

یکی از عوامل مهم انگیزه تحصیلی و یادگیری دانشجویان (از جمله دانشجویان دانشگاه‌های نظامی و انتظامی) مجموعه عوامل اجتماعی - محیطی است (Kaveh, 2020؛ Chang et al., 2020). عوامل اجتماعی، محصول محیط اجتماعی یک دانشگاه است و بیشتر حول محور انتظارات می‌چرخد (Castillo Angeles et al., 2020). محیطی که فرد اولین سال‌های زندگی خود را در آن گذرانده است؛ یعنی خانواده، مدرسه، اشخاصی که با او ارتباط داشته‌اند، موفقیت‌ها و شکست‌های اولین دوران کودکی در تشکیل محیط اجتماعی دانشگاه نقش آفرین هستند. نظریه پردازان انگیزه‌ها را به دو گروه تقسیم کرده‌اند: الف - انگیزه‌های فیزیولوژیک یا اولیه و ب - انگیزه‌های اجتماعی یا ثانویه. انگیزه‌های اجتماعی نیاز زیستی را برطرف نمی‌کند بلکه در اثر یادگیری به وجود می‌آید مثل انگیزه‌های کسب قدرت، مقام، مال، پیشرفت، پذیرش اجتماعی، تسلط طلبی و ... (گنجی، ۱۳۸۴).

در برخی منابع، محیط به دو بخش عمومی و اختصاصی تقسیم شده است: محیط عمومی^۱ همه چیز را در برمی‌گیرد، چیزهایی نظیر عوامل اقتصادی، شرایط سیاسی، محیط اجتماعی، ساختار حقوقی، وضعیت زیست بومی و شرایط فرهنگی. محیط عمومی همه شرایطی را که بر سازمان تأثیر داشته ولی وابستگی آن‌ها نسبت به سازمان واضح و روشن نیست در برمی‌گیرد. محیط اختصاصی: بخشی از محیط سازمان بوده که به طور مستقیم با سازمان در تحقق اهدافش، مرتبط می‌شود. در هر زمان معین، محیط اختصاصی، بخشی از محیط سازمان بوده که مدیریت با آن مواجه خواهد شد، زیرا این بخش از محیط عوامل مؤثر مهمی در بردارد که می‌تواند تأثیراتی منفی یا مثبت بر اثربخشی برجای گذارند. محیط اختصاصی^۲ هر سازمان منحصر به فرد بوده و با تغییر شرایط، تغییر می‌کند (رایبیز، ۱۹۸۷؛ ترجمه الوانی و دانائی فرد، ۱۳۸۸). بنابراین عوامل محیطی - اجتماعی دانشگاه از هر دو دسته محیط گفته شده عمومی و اختصاصی متأثر هستند.

کیفیت محیط فیزیکی تأثیر مهمی بر شیوه یادگیری دارد. در هر محیطی سطح مناسبی از صدا، نور، درجه حرارت و تسهیلات مادی لازم است تا تمرکز را به حداکثر و حواس پرتی را به حداقل برساند. در حالی که مریبان و یادگیرندگان می‌توانند خود را با شرایط نامطلوب تطبیق یا عادت دهند، برخی از پدیده‌های طبیعی یا انسان‌ساخته ممکن است تأثیر جدی بر ظرفیت آن‌ها برای انجام این کار داشته باشند. برای نمونه گرما یا سرمای زیاد می‌تواند توانایی یادگیری افراد و تمایل آن‌ها را به یادگیری کاهش دهد، زیرا توجه آن‌ها صرف حفظ تعادل به جای وظیفه می‌شود. Conway و همکاران (۲۰۰۹) دریافتند سطح متوسط بدرفتاری فراگیران در روزهای بادوبارانی نسبت به روزهای خشک و بدون باد، خیلی بیشتر است. اینکه موقعیت مکانی چگونه تنظیم یا به کار گرفته شود، می‌تواند بردید فراگیران نسبت به اهمیت یادگیری تأثیر بگذارد. در مواقعی که شرایط جوی مناسب اجرای کلاس نیست، فرمانده، استاد یا مربی کلاس آموزش می‌تواند ضمن هماهنگی با مدیریت برنامه‌ریزی آموزش، ترجیحاً کلاس خود را در فضایی مناسب (جایگزین) اجرا کند تا فراگیران از آموزش ارائه شده بهره‌مندی لازم را کسب نمایند (سوری و همکاران، ۱۳۹۵). باید فضای مرکز (فراگیری) را متناسب با تعداد کاربران در هر لحظه طوری تنظیم کرد که هیچ‌گاه تراکم جمعیت در بخش‌های مختلف صورت نپذیرد و اگر ناگزیر از این مطلب بودیم بهتر است

1. general Environment

2. specific environment

میزان تهویه و گردش هوا و اکسیژن را در نظر گرفت. هم‌چنین باید امکانات راه‌های عبوری برای خروج اضطراری با ضوابط علمی و در نظر گرفتن مواقع ضروری و با توجه به تعداد افراد و شرایط خروجی‌ها، مدنظر قرار گیرد. از فضای سبز و آرایه‌گری برای تلطیف روحیه کاربران و (دانشجویان) استفاده گردد و شرایط فضایی دلپذیر و زیبایی به وجود آید و هرازچندگاه قابلیت تغییر در آن‌ها نیز وجود داشته باشد (افضل نیا، ۱۳۹۲).

در همین راستا، غلامی رزینی و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیقی با عنوان تأثیر انگیزه بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه پلیس بیان کردند که علت‌های تبیین‌کننده انگیزش تحصیلی در دانشجویان پلیس، وجود فضای ارزشی و معنوی، برخورد مناسب اعضای هیئت علمی و رسیدگی مسئولان عالی دانشگاه به وضعیت دانشجویان است.

یافته‌های مربوط به پژوهش‌های انجام شده در خصوص تأثیر عوامل محیطی - اجتماعی بر انگیزه و یادگیری که غالباً در محیط‌های غیر نظامی انجام شده است، اگرچه آشکارا قابل انطباق با شرایط تحصیلی دانشجویان نظامی - انتظامی نیست اما بسیار قابل تأمل‌اند و نیازمند بررسی نظری و پژوهشی بیشتری در محیط‌های آموزشی نظامی - انتظامی است؛ به عنوان مثال Flouri and Buchanan (2004) گزارش کردند که والدینی که خود را در تحصیلات فرزندانشان درگیر می‌کنند در مقایسه با سایر والدین، فرزندان دارند که بیشتر پیشرفت می‌کنند اما این مسئله در محیط دانشگاه‌های نظامی - انتظامی با محدودیت‌ها و ملاحظات همراه است. یا اینکه مولوی و همکاران (۱۳۸۶) نشان دادند که امید به آینده، میزان عزت نفس، کیفیت عوامل آموزشی، وضعیت تأهل و میزان درآمد خانواده می‌توانند کاهش انگیزه تحصیلی را پیش‌بینی کنند و این در حالی است که متغیرهای سلامت جسمی و روانی و یادگیری خودتنظیمی بر انگیزه تحصیلی تأثیر معناداری ندارند اما معلوم نیست همه این متغیرها در دانشگاه‌های نظامی - انتظامی همان تأثیر را داشته باشند. شهسوارانی و همکاران (۱۳۸۹) گزارش کردند که استرس بر کاهش توجه انتخابی بینائی تأثیر می‌گذارد در حالی که یادگیری اکثر موضوعات نظامی - انتظامی به ناچار با استرس همراه است. سلطانی و همکاران (۱۳۸۷) گزارش کرد که مدیریت استرس در آن‌ها باعث پیشرفت تحصیلی و یادگیری است. ناصح و همکاران (۱۳۹۶) نتیجه‌گیری کردند که تحصیلات والدین، رشته تحصیلی و رفاه دانشجویی، رفتارهای آموزشی دانشکده، مراکز آموزشی و آینده شغلی قویاً

با انگیزه تحصیلی ارتباط معنی‌دار دارد و این متغیرها در دانشگاه‌های نظامی - انتظامی به همان یکسانی سائر دانشگاه‌ها نیستند.

با توجه به آنچه گفته شد، سوال‌های اساسی تحقیق عبارت است از:

- ۱- عوامل محیطی - اجتماعی مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانشجویان پلیس کدام‌اند؟
- ۲- عوامل محیطی - اجتماعی مؤثر بر یادگیری دانشجویان پلیس کدام‌اند؟
- ۳- الگوی تأثیر عوامل محیطی - اجتماعی بر چرخه انگیزش - یادگیری مادام‌العمر دانشجویان پلیس کدام است؟

روش

این تحقیق از نوع کمی - کیفی است که در بخش کمی از روش رگرسیون گام به گام چند متغیره برای تجزیه و تحلیل آن و در بخش کیفی از گروه کانونی برای تفسیر داده‌های کمی و تدوین الگوی تأثیر عوامل محیطی - اجتماعی بر چرخه انگیزش - یادگیری مادام‌العمر دانشجویان پلیس استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش، عبارت بودند از کلیه دانشجویان مصوب دانشگاه علوم انتظامی امین در مقاطع کاردانی و کارشناسی که ۷۳۳ نفر بودند. با توجه حجم جامعه گزارش شده در جدول ۱-۳، حجم نمونه لازم با استفاده از فرمول

نمونه‌گیری کوکران
$$n = \frac{z^2 pq}{d^2} / \left(1 + \frac{1}{N} \left(\frac{z^2 pq}{d^2} - 1 \right) \right)$$
 به میزان ۲۵۲ نفر تعیین گردید. در

بخش کیفی جامعه پژوهش شامل نخبگان و اساتید روان‌شناسی تربیتی و علوم اجتماعی بودند که به صورت هدفمند نسبت به تشکیل گروه کانونی به عنوان نمونه اقدام شد. گروه کانونی متشکل از ۱۰ نفر از اساتید بود: ۵ نفر از اساتید روان‌شناسی تربیتی با تحصیلات دکترا، ۳ نفر از اساتید علوم اجتماعی با تحصیلات دکترا و ۲ نفر از اساتید مدیریت با تحصیلات دکترا.

محقق پس از هماهنگی با فرماندهی دانشجویی و تربیت افسری و کسب موافقت برای تسهیل و همکاری‌های لازم برای اجرای دقیق پرسشنامه‌ها به شیوه طبقه‌ای نسبتی به انتخاب نمونه‌ها اقدام نمود. پرسشنامه‌ها به تعداد افراد تکثیر گردید. به دلیل حجم بالای سؤال‌ها و استخراج دقیق‌ترین نتایج، محقق با هماهنگی معاونت محترم تربیت و ارزیابی فرماندهی دانشجویی به آموزش مجریان اجرای پرسشنامه‌ها پرداخت که در طی سه جلسه نحوه اجرای پرسشنامه‌ها و طریقه نمره‌گذاری دانشجویان و سؤالات احتمالی آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت. سپس مقرر گردید که کلیه دانشجویان نمونه‌گیری شده در هر تیپ به پرسشنامه‌ها با

نظارت معاونت تربیت و ارزیابی و فرماندهان دانشجویی پاسخ دهند. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، نحوه پاسخ‌دهی از لحاظ شکلی مورد بررسی قرار گرفت و پرسشنامه‌های ناقص از تحلیل کنار گذاشته شد و یا سعی شد به‌جای آن از فرد دیگری که به شیوه قبلی مورد نمونه‌گیری واقع شد، استفاده گردد که در نهایت نمونه از ۲۵۲ نفر به ۲۱۹ نفر کاهش یافت. پرسشنامه‌ها پس از تکمیل به‌دقت در SPSS وارد گردید و نمرات مؤلفه‌ها محاسبه گردید و از شیوه تجزیه و تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام برای تحلیل داده‌های کمی و تشکیل گروه کانونی برای تفسیر یافته‌های کمی استفاده شد.

ابزارهای پژوهش در ادامه بیان شده است:

۱) مقیاس عوامل محیطی - اجتماعی مؤثر بر انگیزش تحصیلی و یادگیری. به دلیل فقدان مقیاس مناسب در این خصوص، محقق به طراحی این مقیاس اقدام نمود. این مقیاس متشکل است از ۹۸ سؤال محقق ساخته که دارای ۱۴ مؤلفه است: مشوق‌ها و محرک‌ها (۷ سؤال)، تأثیر گروه همسالان (۷ سؤال)، شیوه‌ها و سازوکارهای بازخورد (۷ سؤال)، فضا (۷ سؤال)، موقعیت (۷ سؤال)، تجهیزات و رسانه (۷ سؤال)، فقدان استرس (۷ سؤال)، روابط (۷ سؤال)، استراحت (۷ سؤال)، تغذیه (۷ سؤال)، شادی (۷ سؤال)، ارتباط خانواده با دانشگاه (۷ سؤال)، کاهش برنامه‌های جانبی (۷ سؤال)، عدم الزام و اجبار (۷ سؤال). برای طراحی سؤال‌ها محقق پس از مطالعه کلیه منابع مربوط و رجوع به کارشناسان خبره در این خصوص، به شناسایی کلیه مؤلفه‌های مربوط به عوامل آموزشی تأثیرگذار بر انگیزه و یادگیری اقدام نمود. محقق برای هر کدام از این مؤلفه‌ها گویه‌های مناسبی مطرح کرد. در مرحله بعد کلیه سؤال‌ها برای برآورد روایی صوری و محتوایی به متخصصان تدریس و روانشناسی تربیتی ارائه گردید. در نهایت پس از اعمال موارد اصلاحی خواسته‌شده، برای برآورد شاخص‌های روایی محتوایی پرسشنامه‌ها به ۸ نفر از متخصصان تحویل گردید تا به آن را مورد داوری قرار دهند. برآورد مقادیر CVR برای کلیه آیتم‌های این مقیاس بالاتر از ۰/۷۵ و شاخص CVI برای کلیه آیتم‌ها ۰/۸۷ است که نشان دهنده روایی مناسب آن‌ها است. محقق برای برآورد پایایی این پرسشنامه، پس از توزیع آن در یک نمونه ۱۹۵ نفری از دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی امین، ضریب آلفای کرونباخ کل آن را ۰/۹۵ به دست آورد که حاکی از پایایی بسیار مناسب آن است.

۲) پرسشنامه استاندارد انگیزش تحصیلی هارتر. پرسشنامه استاندارد انگیزش تحصیلی هارتر شامل ۳۳ گویه و هدف آن بررسی انگیزش تحصیلی در بین فراگیران است. این ابزار شکل اصلاح‌شده مقیاس Harter (1981، 1980) به‌عنوان یک ابزار سنجش انگیزش تحصیلی است. مقیاس Harter انگیزش را با سؤال‌های دوقطبی می‌سنجد که یک قطب آن انگیزش بیرونی و قطب دیگر انگیزش درونی است و پاسخ آزمودنی به موضوع هر سؤال فقط می‌تواند یکی از دلایل بیرونی یا درونی را در برداشته باشد. این مقیاس ۳۳ سؤال دارد (۱۷ سؤال انگیزش درونی - ۱۶ سؤال انگیزش بیرونی) که در یک طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شود (بحرانی و محمود، ۱۳۸۸؛ به نقل از سجادی منزه و پیرخائفی، ۱۳۹۶). بدین شیوه که به هیچ‌وقت (۱)، به‌ندرت (۲)، گاهی اوقات (۳)، اکثر اوقات (۴) و به تقریباً همیشه (۵) نمره تعلق می‌گیرد. پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ بررسی شد. ضریب بازآزمایی برای مقیاس کلی انگیزش درونی ۰/۸۱ و انگیزش بیرونی ۰/۵۲ و برای زیر مقیاس‌ها بین ۰/۵۸ تا ۰/۷۸ متغیر بود. ضرایب آلفا نیز برای مقیاس کلی انگیزش درونی ۰/۸۷ و برای مقیاس انگیزش بیرونی ۰/۶۷ و برای زیرمقیاس‌ها بین ۰/۶۰ تا ۰/۸۲ به دست آمد (سجادی منزه و همکاران، ۱۳۹۶).

۳) پرسشنامه یادگیری مادام‌العمر. این پرسشنامه برای سنجش میزان یادگیری دانشجویان در درازمدت استفاده می‌شود که برای نخستین بار در دانشکده پزشکی جفرسون آمریکا طراحی شد. این مقیاس از سه عامل، باورهای مرتبط با یادگیری و انگیزش (گویه‌های ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴) مهارت جستجوی اطلاعات (گویه‌های ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴) و توجه به فرصت‌های یادگیری (گویه‌های ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰) تشکیل شده است. مقیاس مذکور شامل ۱۴ گویه، چهارگزینه‌ای است که هر گویه بین ۱ تا ۵ نمره بندی می‌شود. آزمودنی‌ها هر یک از گویه‌ها را مطالعه کرده، در یک طیف کاملاً موافقم (۱) تا کاملاً مخالفم (۵) به آن‌ها پاسخ می‌دهند. بالاترین نمره‌ای که آزمودنی می‌تواند از این مقیاس کسب کند ۷۰ و پایین‌ترین نمره ۱۴ است. نسخه فارسی این پرسشنامه که دارای ۱۴ سؤال است توسط حجّت در ایران مورد اعتبار یابی واقع گردید که آلفای کرونباخ آن را ۰/۷۷ گزارش نموده‌اند. این پرسشنامه سپس توسط تقی پور و همکاران (۱۳۹۳) مجدداً در طی یک مطالعه تحلیل عاملی در جامعه دانشجویان ایرانی مورد اعتبار یابی واقع شد و آلفای کرونباخ آن ۰/۶۹ گزارش گردید که با توجه به نزدیک بودن آن به ۰/۷ می‌توانیم پایایی آن را در حد مناسب گزارش کنیم. به دلیل اطمینان یابی از

پایانی این پرسشنامه در دانشجویان مصوب دانشگاه علوم انتظامی امین، محقق این پرسشنامه را در بین نمونه ۱۹۵ نفری از آن‌ها توزیع نمود و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ را برای آن به دست آورد و بدین ترتیب پایایی این پرسشنامه در حد مناسب گزارش می‌شود.

یافته‌ها

جدول ۱. گزارش توصیفی عوامل محیطی - اجتماعی مؤثر بر انگیزش تحصیلی و یادگیری

متغیرها	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	خطای استاندارد	انحراف استاندارد	واریانس	چولگی		کشدگی	
								آماره	خطای استاندارد	آماره	خطای استاندارد
مشوق‌ها و محرک‌ها	۲۱۹	۱۲	۳۵	۲۳٫۳۱	۶٫۲۰	۴٫۳۴	۳۸٫۳۳	-۰٫۱۵	۰٫۱۶	-۰٫۸۰	۰٫۳۲
تأثیر گروه همسالان	۲۱۹	۹	۳۵	۲۵٫۵۱	۰٫۳۲	۸٫۶۴	۶٫۸۱	-۰٫۳۳	۰٫۱۶	۰٫۲۰	۰٫۳۲
سازوکارهای بازخورد	۲۱۹	۶	۳۵	۲۴٫۳۱	۰٫۲۵	۱۲٫۵	۷۱٫۷۸	-۰٫۳۸	۰٫۱۶	-۰٫۵۰	۰٫۳۲
فضا	۲۱۹	۳	۳۵	۲۵٫۵۱	۰٫۳۰	۶٫۳۳	۲۰٫۲۰	-۰٫۲۰	۰٫۱۶	-۰٫۶۰	۰٫۳۲
موقعیت	۲۱۹	۳	۳۵	۳۱٫۳۱	۰٫۳۰	۱۲٫۳	۸۲٫۱۱	۰	۰٫۱۶	-۰٫۲۰	۰٫۳۲
تجهیزات و رسانه	۲۱۹	۲	۳۵	۲۰٫۳۱	۰٫۳۰	۶٫۷۳	۸۲٫۸۱	۰٫۲۰	۰٫۱۶	-۰٫۳۰	۰٫۳۲
فقدان استرس	۲۱۹	۵	۳۵	۲۵٫۵۱	۰٫۳۰	۸٫۱۳	۳۳٫۸۱	-۰٫۲۰	۰٫۱۶	-۰٫۳۰	۰٫۳۲
روابط غیر نظامی	۲۱۹	۶	۳۵	۲۵٫۵۱	۰٫۳۰	۳٫۶۳	۷۵٫۵۱	-۰٫۲۰	۰٫۱۶	-۰٫۲۰	۰٫۳۲
استراحت	۲۱۹	۱۰	۳۵	۱۳٫۳۱	۰٫۲۰	۸٫۵	۳۷٫۸۱	-۰٫۳۰	۰٫۱۶	-۰٫۱۰	۰٫۳۲
تغذیه	۲۱۹	۸	۳۵	۲۴٫۸۱	۰٫۲۰	۴٫۵	۷۱٫۷۸	-۰٫۲۰	۰٫۱۶	-۰٫۲۰	۰٫۳۲
شادی	۲۱۹	۸	۳۵	۲۳٫۳۱	۰٫۳۰	۳٫۷۳	۳۳٫۸۱	-۰٫۲۰	۰٫۱۶	-۰٫۲۰	۰٫۳۲

متغیرها	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	خطای استاندارد	انحراف استاندارد	واریانس	چولگی		کشیدگی
								خطای استاندارد	آماره	
ارتباط خانواده با دانشگاه	۲۱۹	۹	۳۵	۲۳,۱۵	۰,۳۸	۵,۶۷	۳۲,۱۷	-۰,۱۳	۰,۱۶	۰,۳۲
کاهش برنامه‌های جانبی	۲۱۹	۱۳	۳۵	۲۵,۰۵	۰,۲۸	۴,۲۳	۱۷,۹۳	-۰,۰۹	۰,۱۶	۰,۳۲
عدم الزام و اجبار	۲۱۹	۷	۳۵	۲۳,۱۴	۰,۳۵	۵,۲	۲۷,۰۴	-۰,۲۲	۰,۱۶	۰,۳۲

همانگونه در جدول فوق مشاهده می‌شود، به علت قرار داشتن نمره های چولگی و کشیدگی در بازه -۲ تا +۲ توزیع نمرات در حالت نرمال قرار دارد.

ب- تجزیه و تحلیل رگرسیون چندمتغیره گام به گام به گام پیش‌بینی انگیزش تحصیلی بر اساس عوامل محیطی - اجتماعی

سوال اول: عوامل محیطی - اجتماعی مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانشجویان مصوب دانشگاه علوم انتظامی امین کدام‌اند؟

جدول ۲. Anova متغیرهای محیطی - اجتماعی پیش‌بینی کننده انگیزش تحصیلی

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	Sig.
رگرسیون	۲۱۵۶,۹۷	۱	۲۱۵۶,۹۷	۱۷,۹۷	۰,۰۰۱
۱ باقیمانده	۲۶۰۴۹,۶۶	۲۱۷	۱۲۰,۰۴		
کل	۲۸۲۰۶,۶۳	۲۱۸			
رگرسیون	۳۳۳۱,۹۴	۲	۱۶۱۵,۹۷	۱۳,۹۸	۰,۰۰۱
۲ باقیمانده	۲۴۹۷۴,۶۹	۲۱۶	۱۱۵,۶۲		
کل	۲۸۲۰۶,۶۳	۲۱۸			
رگرسیون	۴۱۶۸,۳۶	۳	۱۳۸۹,۴۵	۱۲,۴۳	۰,۰۰۱
۳ باقیمانده	۲۴۰۳۸,۲۷	۲۱۵	۱۱۱,۸۱		
کل	۲۸۲۰۶,۶۳	۲۱۸			

جدول ۳. اوزان بتای استاندارد و غیراستاندارد متغیرهای محیطی - اجتماعی پیش‌بینی کننده انگیزش تحصیلی

مدل	ضرایب غیراستاندارد			ضرایب استاندارد			t	Sig.	همبستگی‌ها		
	B	S.E	Beta	Beta	S.E	Beta			صفر	جزئی	نیمه
۱	(ثابت)	۸۴,۱۲	۳,۱۲			۲۶,۹۷	۰,۰۰۱				
	ارتباط خانواده با دانشگاه	۰,۵۵	۰,۱۳	۰,۲۸		۴,۲۴	۰,۰۰۱	۰,۲۸	۰,۲۸	۰,۲۸	
۲	(ثابت)	۹۶,۹۸	۵,۲۱			۱۸,۶۰	۰,۰۰۱				
	ارتباط خانواده با دانشگاه	۰,۶۴	۰,۱۳	۰,۳۲		۴,۸۹	۰,۰۰۱	۰,۲۸	۰,۳۲	۰,۳۱	
	روابط غیرنظامی	-۰,۵۸	۰,۱۹	-۰,۲		-۳,۰۵	۰,۰۰۱	-۰,۱۳	-۰,۲	-۰,۲	
۳	(ثابت)	۹۰,۳۴	۵,۶۲			۱۶,۰۸	۰,۰۰۱				
	ارتباط خانواده با دانشگاه	۰,۵۳	۰,۱۴	۰,۲۷		۳,۹۵	۰,۰۰۱	۰,۲۸	۰,۲۶	۰,۲۵	
	روابط غیرنظامی	-۰,۷۵	۰,۲۰	-۰,۲۶		-۳,۸۴	۰,۰۰۱	-۰,۱۳	-۰,۲۵	-۰,۲۴	
	کاهش برنامه‌های جانبی	۰,۵۵	۰,۱۹	۰,۲۰		۲,۸۹	۰,۰۰۱	۰,۲۰	۰,۱۹	۰,۱۸	

مقادیر برآورد شده در Beta جدول بالا، نشان می‌دهد که با افزایش یک انحراف استاندارد در نمره متغیر ارتباط خانواده با دانشگاه در نمره انگیزش تحصیلی $Beta = 0.27$ و با افزایش یک انحراف استاندارد در نمره روابط غیرنظامی در نمره انگیزش تحصیلی $Beta = -0.26$ و با افزایش یک انحراف استاندارد در نمره کاهش برنامه‌های جانبی در نمره انگیزش تحصیلی $Beta = 0.2$ افزایش می‌یابد. رابطه بین متغیرهای ارتباط خانواده با دانشگاه و کاهش برنامه‌های جانبی با انگیزش تحصیلی مثبت و روابط غیرنظامی با انگیزش تحصیلی منفی است. با توجه به بتای محاسبه شده 0.27 برای متغیر «ارتباط با خانواده»، این مؤلفه بیشترین سهم را در پیش بینی انگیزش تحصیلی دانشجویان دارد.

سوال دوم: عوامل محیطی - اجتماعی مؤثر بر یادگیری دانشجویان مصوب دانشگاه علوم انتظامی امین کدامند؟

جدول ۴. Anova متغیرهای محیطی - اجتماعی پیش‌بینی‌کننده یادگیری مادام‌العمر

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	Sig.
۱ رگرسیون باقیمانده کل	۴۵۲۷,۷۸	۱	۴۵۲۷,۷۸	۱۱۳,۹۲	۰,۰۰۱
	۸۶۲۴,۲۵	۲۱۷	۳۹,۷۴		
	۱۳۱۵۲,۰۳	۲۱۸			
۲ رگرسیون باقیمانده کل	۵۴۸۰,۹۱	۲	۲۷۴۰,۴۵	۷۷,۱۶	۰,۰۰۱
	۷۶۷۱,۱۲	۲۱۶	۳۵,۵۱		
	۱۳۱۵۲,۰۳	۲۱۸			
۳ رگرسیون باقیمانده کل	۵۷۶۵,۷۵	۳	۱۹۲۱,۹۱	۵۵,۹۴	۰,۰۰۱
	۷۳۸۶,۲۸	۲۱۵	۳۴,۳۵		
	۱۳۱۵۲,۰۳	۲۱۸			
۴ رگرسیون باقیمانده کل	۵۹۳۳,۳۴	۴	۱۴۸۳,۳۳	۴۳,۹۷	۰,۰۰۱
	۷۲۱۸,۶۸	۲۱۴	۳۳,۷۳		
	۱۳۱۵۲,۰۳	۲۱۸			

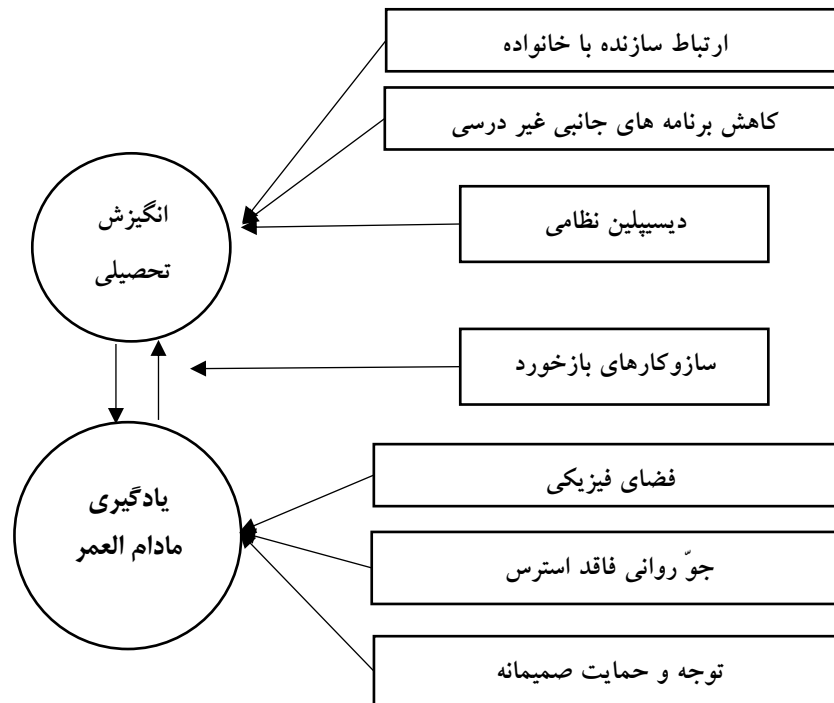
جدول ۵. اوزان بتای استاندارد و غیراستاندارد متغیرهای محیطی-اجتماعی پیش‌بینی‌کننده یادگیری مادام‌العمر

مدل	ضرایب غیراستاندارد			t	Sig.	همبستگی		
	B	S. E	Beta			صفر جزئی مرتبه	جزئی نیمه	جزئی
۱ (ثابت) روابط غیرنظامی	۲۱,۸۷	۲,۸۳		۷,۷۲	۰,۰۰۱			
	۱,۱۵	۰,۱۱	۰,۵۹	۱۰,۶۷	۰,۰۰۱	۰,۵۹	۰,۵۹	۰,۵۹
۲ (ثابت) روابط غیرنظامی سازوکارهای بازخورد	۱۷,۳۹	۲,۸۲		۶,۱۸	۰,۰۰۱			
	۰,۹۲	۰,۱۱	۰,۴۷	۸,۲۰	۰,۰۰۱	۰,۴۹	۰,۴۳	۰,۴۳
۳ (ثابت) روابط غیرنظامی سازوکارهای بازخورد فقدان استرس	۱۴,۳۳	۲,۹۷		۴,۸۳	۰,۰۰۱			
	۰,۸۰	۰,۱۲	۰,۴۱	۶,۸۶	۰,۰۰۱	۰,۴۲	۰,۳۵	۰,۳۵
۴ (ثابت) روابط غیرنظامی سازوکارهای بازخورد فقدان استرس فضا	۰,۳۳	۰,۰۹	۰,۲۲	۳,۶۸	۰,۰۰۱	۰,۴۹	۰,۱۹	۰,۱۹
	۰,۳۴	۰,۱۲	۰,۱۸	۲,۸۸	۰,۰۰۱	۰,۴۹	۰,۱۵	۰,۱۵
۴ (ثابت) روابط غیرنظامی سازوکارهای بازخورد فقدان استرس فضا	۱۲,۰۳	۳,۱۲		۳,۸۶	۰,۰۰۱			
	۰,۷۵	۰,۱۲	۰,۳۸	۶,۳۸	۰,۰۰۱	۰,۵۹	۰,۳۲	۰,۳۲
۴ (ثابت) روابط غیرنظامی سازوکارهای بازخورد فقدان استرس فضا	۰,۲۸	۰,۰۹	۰,۱۹	۳,۰۵	۰,۰۰۱	۰,۴۹	۰,۱۵	۰,۱۵
	۰,۳۰	۰,۱۲	۰,۱۶	۲,۵۹	۰,۰۱	۰,۴۹	۰,۱۳	۰,۱۳
۴ (ثابت) روابط غیرنظامی سازوکارهای بازخورد فقدان استرس فضا	۰,۲۲	۰,۱۰	۰,۱۳	۲,۲۳	۰,۰۳	۰,۴۱	۰,۱۱	۰,۱۱

مقادیر برآورد شده Beta در جدول بالا، نشان می‌دهد که با افزایش یک انحراف استاندارد در نمره متغیر روابط غیرنظامی در نمره یادگیری ($Beta=0/038$) و با افزایش یک انحراف استاندارد در نمره سازوکارهای بازخورد در نمره یادگیری ($Beta=-0/19$) و با افزایش یک انحراف استاندارد در نمره فقدان استرس در نمره یادگیری ($Beta=0/16$) و با افزایش یک انحراف استاندارد در نمره فضا در نمره یادگیری ($Beta=0/13$) تغییر ایجاد می‌گردد. رابطه بین متغیرهای فقدان روابط احترام‌آمیز، سازوکارهای بازخورد، فقدان استرس و فضا مثبت است. هم‌چنین ملاحظه می‌شود که روابط غیرنظامی با بتای ۰,۳۸ بیشترین سهم را در پیش‌بینی یادگیری مادام‌العمر دانشجویان دارد.

سوال سوم: الگوی تأثیر عوامل محیطی - اجتماعی بر چرخه انگیزش - یادگیری مادام‌العمر دانشجویان پلیس کدام است؟

پس از شناسایی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر انگیزش و یادگیری مادام‌العمر، از آنجا که روش گروه‌کانونی یکی از روش‌های تفسیر بیشتر یافته‌های کمی است (هومن، ۱۳۹۰)، از این روش برای تدوین الگوی تأثیر عوامل محیطی - اجتماعی استفاده شد و برای بررسی روایی (اعتماد‌پذیری، انتقال‌پذیری، اتکال‌پذیری و تأیید‌پذیری) الگوی تدوین شده از اجماع سه سویه استفاده شد. الگوی تدوین شده بر اساس نتایج تشکیل گروه‌کانونی به صورت زیر است:

بر اساس نظرات گروه کانونی، مؤلفه ارتباط خانواده با دانشگاه به صورت «ارتباط سازنده با خانواده»، مؤلفه کاهش برنامه‌های جانبی به صورت «کاهش برنامه‌های جانبی غیر درسی»، فضا به صورت «فضای فیزیکی»، مؤلفه فقدان استرس به صورت «جو روانی فاقد استرس» تفسیر شد. در خصوص تأثیر متفاوت مؤلفه «روابط غیر نظامی» بر انگیزش تحصیلی (تأثیر منفی) و یادگیری مادام‌العمر (تأثیر منفی)، نظرات گروه کانونی این گونه بود که این مؤلفه برای تبیین تأثیرگذاری منفی بر انگیزش تحصیلی، به صورت «دیسپلین نظامی» و برای تأثیرگذاری مثبت بر یادگیری مادام‌العمر به صورت «توجه و حمایت صمیمانه» تفسیر می‌گردد. بر اساس نظرات گروه کانونی، «ارتباط سازنده با خانواده» و «کاهش برنامه‌های جانبی غیر درسی» به عنوان عوامل زمینه‌ای مؤثر بر انگیزش تحصیلی قلمداد می‌گردند در حالی که «فضای فیزیکی»، «جو روانی فاقد استرس» و «توجه و حمایت صمیمانه» به عنوان عوامل مداخله‌ای یا شرایط علی مؤثر بر یادگیری مادام‌العمر عمل می‌کنند. هم‌چنین بر اساس نظرات این گروه در حالی که دیسپلین نظامی به عنوان عامل اصلی مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانشجویان پلیس عمل می‌کند، این سازوکارهای بازخورد است که به عنوان عامل اصلی

مؤثر بر یادگیری مادام‌العمر عمل می‌کند. گروه کانونی، معتقد بود اگرچه «دیسپلین نظامی» در ابتدا بر انگیزش تحصیلی دانشجویان پلیس مؤثر واقع می‌شود اما اگر با «توجه و حمایت صمیمانه» تلفیق نگردد، به تدریج تأثیر خویش را از دست می‌دهد و از انگیزه کلی تحصیلی دانشجوی پلیس خواهد کاست.

بحث و نتیجه‌گیری

از بین مجموعه عوامل محیطی - اجتماعی، متغیرهای ارتباط خانواده با دانشگاه، روابط غیر نظامی، کاهش برنامه‌های جانبی مهم‌ترین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده انگیزش تحصیلی در دانشجویان مصوب دانشگاه علوم انتظامی امین می‌باشند. پیش‌بینی انگیزش تحصیلی بر اساس متغیرهای ارتباط خانواده با دانشگاه و کاهش برنامه‌های جانبی به صورت مثبت و بر اساس متغیر روابط غیر نظامی به صورت منفی است. یافته‌های این بخش با تحقیقات Flouri and Buchanan (2004) و مولوی و همکاران (۱۳۸۶) همخوانی دارد.

ارتباط خانواده دانشجویان با دانشگاه با افزایش انگیزش تحصیلی همراه است و می‌تواند آن را پیش‌بینی کند. این متغیر شامل سؤالاتی درباره میزان ارتباط دانشجویان با خانواده خویش در طی دوران تحصیل، برخورد دانشگاه با خانواده‌های آن‌ها و میزان ارتباط خانواده‌های آن‌ها با دانشگاه بود. از نگاه نظریه‌های روانشناسی تربیتی، انتظارات والدین از فرزندانشان در همه سال‌های تحصیلی وجود دارد. والدین طبقه متوسط از فرزندانشان انتظار پیشرفت زیاد دارند و آن را مطالبه می‌کنند و والدین طبقه کارگر از فرزندانشان بیشتر انتظار رفتار خوب و اطاعت را دارند (اسلاوین، 2006؛ ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۸۹). گفتنی است که بر اساس آمارهای توصیفی این تحقیق بیشترین فراوانی طبقه اقتصادی خانواده دانشجویان را متوسط به پائین تر تشکیل می‌دادند. در هر صورت خانواده عامل مهمی در توجیه تفاوت‌های موجود در پیشرفت تحصیلی فراگیران است (اسلاوین، 2006؛ ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۸۹). دانشگاه علوم انتظامی امین با درک این موضوع، به انحاء مختلف کوشیده است تا ارتباط دانشجویان با خانواده‌های آن‌ها در طی هر هفته مقدور و میسر گردد. آن‌ها هر هفته در پایان هفته می‌توانند با خانه برگردند و آن‌هایی که در استان‌های دورتری ساکن هستند، از مرخصی‌های ماهیانه استفاده می‌کنند. ذکر این نکته نیز ضروری است که والدین دانشجویان نظر به اهداف متعالی تأمین امنیت کشور و اهدافی مبتنی بر آموزه‌های دین مقدس اسلام فرزندانشان را راهی دانشگاه علوم انتظامی امین

نموده‌اند. در چنین حالتی، می‌توانیم این نکته را درک کنیم که چرا این ارتباط می‌تواند، بر انگیزش تحصیلی تأثیر داشته باشد.

روابط غیر نظامی متغیر دیگری است که بر اساس یافته‌های این تحقیق می‌تواند انگیزش تحصیلی را به صورت معکوس پیش‌بینی کند. مهم‌ترین مسئله تبیین‌کننده در این خصوص نقش انتظارات دانشجویان از چگونگی برخورد اساتید است. دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی، علاوه بر شرکت در کلاس توسط فرماندهان صف مورد آموزش نظامی قرار می‌گیرند و تفکر نظامی و انضباط‌پذیر در آن‌ها با تمرین‌ها و اعمال مختلف پرورش می‌یابد. در چنین وضعیتی، روابط غیر نظامی اساتید برای آن‌ها متصور و مهم نیست و آن را نادیده می‌انگارند. بافت و محیط دانشگاه از لحظه ورود به آن یعنی دژبانی دانشگاه تا تمام بخش‌های آن صبغه نظامی به خود می‌گیرد، اصطلاحات متداول در دانشگاه نظامی است، بیشتر افرادی که دانشجویان با آن‌ها سروکار دارند، به روابط نظامی خویش با آن‌ها تکیه می‌کنند؛ بنابراین انتظار دانشجویان در دانشگاه به نحوی شکل می‌گیرد که از دیگران انتظار روابط نظامی و جدی دارند. باید اشاره کنیم که انگیزش تحصیلی دانشجویان هر رشته به کیفیت انتظارات آن‌ها از مواردی چون اساتید، محتوای دروس و گفتمان غالب دارد. همان‌گونه که برای دانشجویان رشته شیمی مقبول نیست که در سر کلاس اساتید از تاریخ و فلسفه صحبت کنند، برای دانشجویان دانشگاه‌های نظامی نیز رفتارهای غیر نظامی دور از انتظار است. این دور از انتظار بودن باعث می‌شود، با آن به گونه غیر مؤثر و غیر مهم برخورد نمایند.

کاهش برنامه‌های جانبی از دیگر متغیرهایی است که با انگیزش تحصیلی ارتباط مثبت دارد و می‌تواند آن را پیش‌بینی کند. به اعتقاد دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی امین، برنامه‌های متنوع جانبی دانشگاه آن‌ها را از پرداختن به وظیفه اصلی آن‌ها که همانا شرکت مؤثر در کلاس و یادگیری است، باز می‌دارد. این برنامه‌های جانبی بیشتر در برنامه سین آن‌ها گنجانده می‌شود و علاوه بر آن در موقعیت‌ها و مناسبت‌های مختلف، انواع و اقسام برنامه‌های جانبی برای آن‌ها در نظر گرفته می‌شود. محصول این برنامه‌ها- که ممکن است منافی نیز برای دانشجویان داشته باشد- خستگی است. در حالت خستگی روحی- روانی انگیزش تحصیلی کاهش می‌یابد و ممکن است تمرکز آن‌ها را به سمت اهداف غیر تحصیلی سوق دهد.

از بین مجموعه عوامل محیطی- اجتماعی، متغیرهای روابط غیر نظامی و سازوکارهای بازخورد، فقدان استرس و فضا مهم‌ترین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده یادگیری در دانشجویان

مصوب دانشگاه علوم انتظامی امین می‌باشند که ارتباط جملگی آن‌ها با یادگیری به صورت مثبت است. یافته‌های این بخش به‌طور کلی با پژوهش‌های شهسواری و همکاران (۱۳۸۹)، سلطانی و همکاران (۱۳۸۷)، محمدی‌مهر و همکاران (۱۳۹۰)، غلامی رزینی و همکاران (۱۳۹۳) و ناصح و همکاران (۱۳۹۶) همخوانی دارد.

بر اساس یافته‌های این بخش، روابط غیر نظامی می‌تواند به صورت مثبت یادگیری را پیش‌بینی کند. در حالی که در تبیین یافته‌های بخش پیشین، گفته شد که روابط غیر نظامی با انگیزش تحصیلی رابط معکوس دارد. چنین مسئله‌ای بدین شیوه تبیین می‌شود که در حالت عدم انگیزش، نیز یادگیری مقدور است. در روابط غیر نظامی، آسودگی خاطر دانشجو تأمین می‌شود، آزادانه تر حرف می‌زند، از توجه و حافظه بهتری برخوردار می‌شود و فعالیت‌های او صبغه خودرهبانه و استقلالی به خویش می‌گیرد. اموری که برای یادگیری ضروری به نظر می‌رسند. به‌عنوان مثال، ممکن است دانشجویان رشته شیمی برای شنیدن مطالب تاریخی در کلاس علاقه‌ای نداشته باشند، اما اگر استادی با در نظر گرفتن ویژگی‌ها مورد نیاز برای توجه، مطلبی تاریخی را بازگو کند، دانشجویان آن را یاد خواهند گرفت. تمایز بین انگیزش تحصیلی و یادگیری در بسیاری از تبیین‌ها برای بررسی نقش متغیرها باید مورد توجه قرار گیرد.

سازوکارهای بازخورد یکی دیگر از متغیرهایی است که می‌تواند یادگیری را پیش‌بینی کند. برای تبیین این یافته، می‌توانیم شواهد تأییدکننده فراوان نظریه رفتارگرایی را مبنی بر اینکه بازخورد نقش حیاتی در یادگیری ایفاء می‌کند را گواه بگیریم. بر اساس نظریه رسکورلا، وابستگی برای یادگیری بسیار مهم است. وی از این اصطلاح استفاده می‌کند تا رابطه‌ای را که در آن CS علامت آشکار و خبردهنده‌ای را برای US فراهم می‌آورد، توصیف کند (هرگنهان و السون، ۲۰۰۱؛ ترجمه سیف، ۱۳۹۵). بازخورد اساتید در کلاس به تدریج کل محرک‌های موجود در کلاس را برای آن‌ها تبدیل به علائم خبردهنده و آشکاری می‌کند که در یادگیری بیشتر مشارکت نمایند. مسئله تبیین دیگر، اصل فوریت تقویت است؛ پژوهش‌ها نشان داده است که تقویت فوری از تقویت دیر آیند در ایجاد یادگیری سریع مؤثرتر است. وابستگی و فوریت تقویت دلایل نظری ارتباط مثبت بازخورد با پیش‌بینی یادگیری را نشان می‌دهد.

فقدان استرس متغیر دیگری است که با یادگیری ارتباط دارد و می‌تواند به‌طور مثبت آن را پیش‌بینی کند. در این خصوص باید توجه کنیم که بر اساس پژوهش‌های فراوان انجام شده،

استرس باعث کاهش توجه انتخابی و حافظه و تمرکز می‌گردند؛ فرآیندهایی که در یادگیری نقش بازی می‌کنند. اگر نگاهی به اولین مرحله هر کدام از اهداف شناختی، نگرشی و روانی - حرکتی نگاه کنیم؛ یعنی یادآوری، توجه و ادراک را در نظر داشته باشیم، متوجه می‌شویم پیش‌نیاز جملگی آن‌ها فقدان استرس است. استرس شدید بیش از نقش کورتیزول (هورمون شناخته‌شده استرس) که در سراسر بدن جریان دارد، مولکول‌هایی موسوم به کورتیکوتروپین آزادکننده هورمون‌ها (سی. آر. اچ) را فعال می‌کند که در نتیجه آن، فرایند جمع‌آوری اطلاعات و ذخیره آن‌ها در مغز مختل می‌شود. به گفته محققان با متوقف کردن تعامل مولکول‌های سی آر اچ با مولکول‌های گیرنده آن‌ها، آسیبی که به علت استرس، به مناطق دخیل در یادگیری و حافظه وارد شده بود از بین رفت. بارام (2008) اولین فردی بود که تأثیر استرس کوتاه‌مدت بر حافظه و یادگیری را نیز کشف کرد. بر اساس نظر بارام استرس کوتاه‌مدت به تعداد ساعاتی که تجربه می‌شود، می‌تواند ارتباطات مغز و سلول را در مناطق مرتبط با یادگیری و حافظه کاهش دهد. استرس شدیدی که هفته‌ها یا ماه‌ها تجربه شود، می‌تواند ارتباطات سلولی در منطقه یادگیری و حافظه مغز را مختل کند. بنا به این دلایل فقدان استرس می‌تواند یادگیری را به‌طور مثبت در دانشجویان پیش‌بینی کند.

فضا، متغیر دیگری است که با یادگیری ارتباط مثبت دارد و می‌تواند آن را پیش‌بینی نماید. این متغیر حاوی سؤالاتی درباره میزان مناسب بودن فضای کلاس برای یادگیری است. برای فراگیران، ظاهر کلی و عمومی کلاس درس، نشان‌دهنده علاقه و توجهی است که مسئولان آموزش به یادگیری آن‌ها دارند (بنتهام، 2002؛ ترجمه بیابانگرد، ۱۳۸۴). بر اساس نظر Moyles (1992) ویژگی‌ها فیزیکی مانند ترتیب نشستن، مساحت، وسایل و تجهیزات، صدا، روشنایی، دما، آرایه‌گری و ایمنی از جمله مهم‌ترین فاکتورهای مربوط به فضا هستند که بر یادگیری دانشجویان تأثیر گذارند. دانشگاه علوم انتظامی امین، نظر به اهمیت فراوانی که برای تدریس در کلاس قائل است، سعی نموده است بهترین فضای کلاسی را در هر دانشکده در اختیار دانشجویان قرار دهد. تقریباً اکثر کلاس‌ها از استانداردهای مناسب اندازه، نور، صدا و... برخوردارند. بر اساس تدابیر اندیشیده شده، همه کلاس مجهز به ال سی دی برای نمایش فیلم و محتوا می‌باشند. لپ‌تاپ برای اساتید درخواست‌کننده، به‌سرعت توسط مسئولان آموزش هر دانشکده تهیه می‌شود. صندلی نشستن مناسب و باکیفیت می‌باشند و

کلاس‌ها همیشه تمیز و نظافت شده می‌باشند. بنا به این دلایل می‌توانیم رابطه مثبت پیش‌بینی‌کنندگی فضا با یادگیری را درک کنیم.

منابع

- اسلاوین، رابرت ای. (۲۰۰۶). *روانشناسی تربیتی؛ نظریه و کاربرست*. ترجمه: یحیی سید محمدی، ۱۳۸۹، تهران: نشر روان.
- افضل نیا، محمدرضا. (۱۳۹۲). *طراحی و آشنایی با مراکز مواد و منابع یادگیری*. تهران: سمت.
- بنتهام، سوزان. (۲۰۰۲). *روانشناسی تربیتی*. ترجمه اسماعیل بیابانگرد. (۱۳۸۴). تهران: رشد.
- تقی پور، علی، کریمی، فاطمه زهرا، موسوی بزاز، سید مجتبی، خسروی، عنبران، زهرا و عبدالهی، محبوبه. (۱۳۹۳). *ساختار عاملی و پایایی نسخه فارسی ابزار ارزیابی یادگیری مادام‌العمر (JeffSPLL-MS)*. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۴(۱۱)، ۹۸۸-۹۹۷.
- ثناگو، اکرم، جویباری، لیلا و مهرآور، فاطمه. (۱۳۹۱). *بررسی دیدگاه گروهی از دانشجویان علوم پزشکی در خصوص جو سازمانی و محیط دانشگاهی*. *فصلنامه جنتاشاپیر*، ۳(۲)، ۳۰۳-۳۰۹.
- رابینز، استیفن. (۱۹۸۷). *تئوری سازمان ساختار، طراحی و کاربردها*. ترجمه سید مهدی الوانی و حسن دانایی‌فرد. (۱۳۸۸). تهران: انتشارات صفار اشراقی.
- سجادی منز، حمیدرضا و پیرخائفی، علیرضا. (۱۳۹۶). *اثربخشی الگوی خلاقیت درمانی بر ارتقای انگیزه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان*. *فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*، ۴(۱۶)، ۳۹-۴۸.
- سلطانی عربشاهی، سید کامران، بیگدلی، شعله، کوهپایه زاده، جلیل و جعفرپور، اکرم. (۱۳۹۲). *طراحی ابزار پایا و روا برای تعیین عوامل انگیزشی مؤثر بر یادگیری دانشجویان پزشکی، بر اساس مدل انگیزشی کلر*. *راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۶(۴)، ۲۴۱-۲۴۶.
- سوری، احمد، مصطفایی، فاطمه و ساعدی، علی محمد. (۱۳۹۵). *تکنیک‌های کاربردی مهارت‌های روان‌شناختی - تربیتی، (ویژه افسران صف و آموزش)*. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی.
- شهسوارانی، امیرمحمد، رسول‌زاده طباطبائی، سیدکاظم، عشایری، حسن و ستاری، کلثوم. (۱۳۸۹). *تأثیر استرس بر توجه انتخابی و متمرکز بینایی با در نظر گرفتن اثر آن در آموزش و یادگیری*. *اندیشه‌های نوین تربیتی*، ۶(۴)، ۱۶۹-۱۹۴.

غلامی رزینی، محسن، غلامی، احسان و یوسف پور، پرویز. (۱۳۹۳). تأثیر انگیزه بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه پلیس. *مطالعات مدیریت بر آموزش انتظامی*، ۷(۲)، ۱۰۷-۱۲۶.

گنجی، حمزه. (۱۳۸۴). *روان‌شناسی عمومی*. تهران: انتشارات ساوالان.

مولوی، پرویز، رستمی، خلیل، فدائی نائینی، علیرضا، محمدنیا، حسین و رسول‌زاده، بهزاد. (۱۳۸۶). بررسی عوامل مؤثر در کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی

اردبیل. *مجله علمی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران*، ۲۵(۱)، ۵۳-۵۸.

ناصح، لادن، مردانیان دهکردی، لیلا و ناصح، حامد. (۱۳۹۶). بررسی انگیزه تحصیلی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد. *مجله مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد*، ۱۲(۱۲)، ۲۷-۳۹.

نوروزی، رضا، علی، نصرتی هشی، کمال، حاتمی، مصطفی و متقی، زهره. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین جو دانشگاه با انگیزش تحصیلی دانشجویان (ارتباطی، مشارکتی، دانشجوی محوری، معنوی). *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، ۱۴(۱۵)، ۷۷-۱۰۰.

هرگنهان، بی‌ار، السون و میتو اچ. (۲۰۰۲). *مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری*. ترجمه علی‌اکبر سیف. (۱۳۹۵). تهران: نشر دوران.

هومن، حیدرعلی. (۱۳۹۰). *راهنمای عملی پژوهش کیفی*. تهران: سمت.

References

- Castillo-Angeles, M., Calvillo-Ortiz, R., Barrows, C., & Chaikof, E.L. (2020). The Learning Environment in Surgery Clerkship: What are Faculty Perceptions? *Journal of Surgical Education*, 77(1): 61-68. <https://doi.org/10.1016/j.jsurg.2019.07.003>
- Chang, Y.-S., Hu, K.-J., Chiang, C.-W. & Lugmayr, A. (2020). Applying Mobile Augmented Reality (AR) to Teach Interior Design Students in Layout Plans: Evaluation of Learning Effectiveness Based on the ARCS Model of Learning Motivation Theory. *Sensors*, 20, 105. <http://doi:10.3390/s20010105>
- Flouri, E., & Buchanan, A. (2004). Early father's and mother's involvement and child's later educational outcomes. *British journal of educational psychology*. 74(2), 141-153. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1348/000709904773839806>
- Jakobsson, U. Danielsen, N., & Edgren, G. (2011). Psychometric evaluation of the Dundee ready educational environment measure: Swedish version. *Medical Teacher*, 33, 267-274. <https://doi.org/10.3109/0142159x.2011.558540>
- Harter S, (1981). A new self-report scale of intrinsic versus extrinsic orientation in classroom: Motivational and informational components. *Developmental Psychology*, 17 (3): 300-312.
- Harter S, (1980). A model of mastery motivation in children: Individual differences and developmental change, In W. A. Collins, Minnesota Symposium on child psychology, 14(pp.213-225). Hill Sdale, NJ: Erlbaum.

- Kaveh, M. (2020). Motivation and Learning. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*, 1(1), 23-29. https://iranjournals.nlai.ir/2559/article_654750.html
- Moyles, J. R. (1992). *Organization for learning in the primary classroom*. Buckingham: Open University press. A very interesting and practical book aimed at teachers.
- Varma, R., Tiyagi, E., & Gupta, J. (2005). Determining the quality of educational climate across multiple undergraduate teaching sites using the DREEM inventory. *BMC Medical Education*. 5(1):8-10. <https://doi:10.1186/1472-6920-5-8>

استناد به این مقاله: عینی پور، جواد، حبیب زاده، اصحاب و ابراهیمی قوام، صغری. (۱۴۰۰). الگوی تأثیر عوامل محیطی - اجتماعی بر چرخه انگیزش - یادگیری مادام‌العمر دانشجویان پلیس. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، ۱۷(۶۱)، ۷-۲۷. doi: 10.22054/jep.2021.54693.3114

Educational Psychology is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.